

Katrs stūrītis ir aizņemts

Par to, kā mazie uzņēmēji dzīvojuši pandēmijas ierobežojumu un citu izpaušmju ietekmē, jautājām Cēsu koprades mājas “Skola6” vadītājai Amandai Strīgelei.

Vīna atzīst, ka uzskatāmais apliecinājums tam, ka viss ir kārtībā, ir tas, ka pārsteidzošā kārtā visas koprades mājas piedāvātās telpas ir piepildītas, katrs stūrītis aizņemts. Arī kopā strādāšanas telpa nav bijusi tukša, tiesa, paredzot darba vietas, nācies ņemt vērā epidemioloģiskās prasības pēc kvadrātmetriem, attālumiem. A. Strīgele

stāsta, ka daudzi turpinājuši īrēt vietu šajā telpā, lai gan strādājuši no mājām. Uz vietas darbojušies divi trīs cilvēki, tas arī ļāvis ievērot visus valstī pieņemtos nosacījumus.

“Skola6” vadītāja atzinīgi vērtē visus, kuri darbojas šajā ēkā: “Liela daļa mazo uzņēmēju un pašnodarbināto, kuri strādā jomās, ko būtiski ietekmējusi pandēmija, ļoti aktīvi centās atrast kādu papildu nodarbi, pat kļūstot par darba ņēmējiem, lai kaut kādā veidā varētu sponsorēt savu mazo uzņēmumu, to ideju, ko uzskata par savējo. Viņiem bija svarīgi izturēt šo laiku, jo kaut kad vajadzētu atsākties darbība.

Lielākā daļa no tiem, kas izmanto “Skola6” piedāvājumu, nodarbojas ar radošo uzņēmējdarbību, tas pamatā ir roku darbs, protams, viņi meklēja

un turpina meklēt iespēju ielauzties e-komercijā, e-veikalos. Taču, zinot, cik tirgus digitālajā vidē tagad ir piesātināts, ir grūti tur kļūt pamanītam, bet viņi gatavi darīt, mēģināt. Patiesībā jebkurā situācijā, ne tikai pandēmijas apstākļos, viss atkarīgs no katra paša, cik viņš apņēmis darīt, pats cīnīties, lai noturētos.

Tie, kuri dara, vienmēr pratīs noturēties virs ūdens. Manuprāt, tieši tā ir mazo uzņēmumu būtība: meklēt veidus, kā atrisināt jebkuru situāciju. Un tieši krīzes laiks liek uz notiekošo paraudzīties citādi, tie ir jauni izaicinājumi, un redzu, ka šajā laikā cilvēki apgūst daudz jaunu prasmju, kas ļauj paplašināt, attīstīt savu darbību.” □

Kopienas sajūta nav pazudusi

Biznesa inkubatori ir vide, kur izmēģināt spēkus uzņēmējdarbībā, saprast, ko nozīmē izveidot biznesu, to attīstīt.

Pandēmijas laiks deva savu pienesumu, topošajiem uzņēmējiem liekot izjust, ko nozīmē strādāt krīzes apstākļos.

LIAA Valmieras biznesa inkubatora vadītājs Juris Čeičs, atbildot uz jautājumu, ko visvairāk vēlējas šajā laikā apgūt topošie, jaunie uzņēmēji, stāsta, ka lielākais pieprasījums bijis izprast digitālās iespējas – komunikācijas rīkus, pārdošanas platformas, proti, visu, kas paplašina iespēju pārdot attālināti: “Tas arī saprotams, jo visa dzīve lielā mērā pārvirzījās uz digitālo vidi, uzņēmēji saprata, ka nepieciešams pārorientēties, ja ir vēlme veiksmīgi darboties. Lai gan arī līdz tam jau liela daļa inkubatora uzņēmumu strādāja digitālajā vidē, citiem tas bija izaicinājums. Īpaši tiem, kuri piedāvāja dažādus pakalpojumus. Viņi ieguldīja

līdzekļus darbinieku mācībās, tehnoloģijās, lai varētu kvalitatīvi sniegt pakalpojumus arī attālināti.”

J.Čeičs uzsver, ka visi ar to tikuši galā veiksmīgi, to rādot arī inkubatora uzņēmumu kopējie rādītāji – apgrozījums, samaksātie nodokļi. Teiksim, uzņēmums “Vīnkalu ceļojošā picērija”, kas nodarbojas ar ēdināšanu klātienē, pērn tajos mēnešos, kad bija ļauts strādāt, pamanījās uzrādīt labākus rezultātus nekā iepriekšējos gados.

Iespējams, labi, ka šāds izaicinājums ir pašā biznesa sākšanas sākumā. “Jā,” atzīst J. Čeičs. “Viņi bija spiesti pieņemt spēles noteikumus un meklēt veidus, kā nonākt līdz klientam, kurš nevar atnākt klātienē. Tas kalpoja kā papildu motivācija, un daudziem tas deva papildu izaugsmi.

Manuprāt, pandēmijas laiks devis ļoti vērtīgas mācības, protams, grūti novērtēt, kā tas izpaušies izmaksās, vai tās bijušas dārgas mācības, jo par kļūdām vienmēr uzņēmējam jāmaksā ar savu naudu. Bet neviens nav atzinis, ka būtu kāda mācība, ko nevarēja izmantot savā labā, viss ir bijis noderīgs attīstībai.”

Vienmēr jau kāds pārtrauc in-

kubācijas procesu, bet, kā uzsver J. Čeičs, neviens nav pārtraucis darbību pandēmijas ierobežojumu dēļ, vienmēr ir kādi citi iemesli.

Viena no inkubatora pievienotajām vērtībām bija iespēja strādāt kopā, lai varētu komunicēt, veidot kopīgus biznesus, tikties ar mentoriem, bet tas šajā laikā nevarēja notikt.

J. Čeičs stāsta, ka reizi mēnesī tiešsaistē ir kopīgas tikšanās visiem inkubatora uzņēmējiem: “Katrs dalās tajā, kā veicies iepriekšējā mēnesī, kādi nākamie izaicinājumi, un sarunā viens otram cenšas palīdzēt. Dalās ar kontaktiem vai, ja pašam jau nācies risināt līdzīgu problēmu, iesaka citiem, ko darīt, lai neuzkāptu vēlreiz uz tā paša grābekļa. Gribu teikt, ka kopienas sajūta nav pazudusi. Protams, ir cilvēki, kuri individuāli mēģina visam izlauzties cauri, kuri nesteidzas ar attīstību, bet kopumā šo pieminēto kopienas sajūtu mums ir izdevies noturēt. Varam cits uz citu palauties, un šajā laikā arī tiešsaistē attīstās sadarbība starp inkubatora uzņēmumiem.” □

Svarīga arī informācija

Cēsu novada pašvaldībai nav kādas īpašas atbalsta programmas uzņēmējiem “Covid-19” seku likvidēšanai, tās jāmeklē valstiskā līmenī, kur to daudz. Pašvaldība no savas pušes par 2021.gadu piešķir Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus 90 procentu apmērā, ja saimnieciskās darbības ietvaros tiek sniegti naktsmītnes pakalpojumi, tādi paši atvieglojumi tiem uzņēmējiem, kas sniedz sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus.

Vēl pašvaldība piešķir atlaides nomas maksai vai to neiekasēja vispār par tai piederošajām telpām, teiksim, uzņēmējiem, kuri nodrošināja ēdināšanu skolās. Kā zināms, pērn ilgu laiku mācības notika attālināti, ēdināšanas pakalpojumi netika sniegti. Lai kaut nedaudz nāktu pretī uzņēmējiem, tika atlaista nomas maksa.

Pandēmijas sekas, to ietekme ir ļoti plaša, iespaido vai visas jomas. Pašvaldības Attīstības pārvaldes Uzņēmējdarbības nodaļas vadītāja Zelma Mičule, jautāta par prognozēm industriālā parka attīstībai, jo vēl pērn valdīja samērā liels optimisms, ka šogad tur sāksies

aktīva būvniecība, norāda, ka pēc sarunām ar vairākiem uzņēmējiem noprotams, ka situācijas ir dažādas. Vieni turpina iecerēto, būvē ražošanas ēkas, bet citi ir piesardzīgi saistībā ar augošajām būvniecības cenām, izejvielu, materiālu piegādes problēmām un šogad iecerēto būvniecību ir pārcēlušī uz nākamo gadu.

Z.Mičule arī stāsta, ka uzņēmēji netaujājot pēc kādām atbalsta programmām no pašvaldības, tas esot valsts pārziņā. Jā, valstiskā līmenī ir dažādas atbalsta programmas, bet kā tās atrast? Z. Mičule informē, ka pašvaldības Uzņēmējdarbības nodaļā tiek strādāts pie tā, lai šo informāciju apkopotu, padarītu uzņēmējiem vieglāk pieejamu un saprotamu: “Zinām, ka tajā grūti orientēties, jo valstiskā līmenī nekur nav tāda apkopojuma, kura ministrija vai institūcija kādu atbalstu sniedz. Ir jāzina, kur un kā meklēt, tāpēc aktīvi strādājam, lai izveidotu šo atbalsta instrumentu, programmu apkopojumu, kad tas būs paveikts, novada pašvaldības mājaslapā tas būs atrodams. Ceram, ka tas būs noderīgi arī mūsu novada uzņēmējiem!” □

No krīzes izies kā ieguvēji

Uzņēmējiem nav svešs nosaukums “Altum”, tā ir valsts attīstības finanšu institūcija, kas ar dažādiem finanšu instrumentiem nodrošina naudas līdzekļus jomās, kuras valsts izvirzījusi kā svarīgas un atbalstāmas un kurās pietiekamā apjomā nav pieejams kredītiestāžu finansējums. Programmu īstenošanai tiek izmantots Latvijas un ES fondu finansējums.

Jautāta, cik bieži pandēmijas laikā Vidzemes mazie uzņēmēji lūkojuši pēc “Altum” atbalsta, Vidzemes reģiona vadītāja Olīta Untāla stāsta, ka uzņēmēji aktīvi izmantoja tieši pandēmijas laikā paredzētos apgrozāmo līdzekļu aizdevumus, lai nosegtu radušos iztrūkumus: “Viņi izmantoja šo iespēju, tagad daļa

uzņēmumu aizdevumus jau veiksmīgi dzēsuši, citi vēl turpina maksāt, bet nav indikāciju, ka kāds būtu *dziļā bedrē*.

Īpaši iepriecina tas, ka pandēmija ar visiem tās izaicinājumiem mazos uzņēmumos nav aturējusi no investīcijām, no attīstības turpināšanas. Uzņēmēji veidoja jaunas ražotnes, pirka iekārtas, turpināja attīstīties, un domāju, ka viņi no šīs krīzes izies kā ieguvēji. Viņi tās laikā spēja investēt, lai pēc tam ar uzrāvienu turpinātu strādāt. Tas tikai apliecina zināmo atziņu, ka krīze ir iespēju laiks. Tiem, kuri līdz krīzei bija maksājuši nodokļus, bija arī samērā liels atbalsts no valsts budžeta: gan dīkstāves pabalsti, gan atbalsts apgrozāmajiem līdzekļiem. Daudzi arī šo atbalsta naudu investēja attīstībā, remontēja telpas, veidoja jaunus pro-

duktus.

Šo laiku ļoti prasmīgi prata pārdzīvot ēdinātāji. Labs piemērs ir Cēsis, kur, šķiet, visi ēdinātāji joprojām turpina darbību, neviens tieši pandēmijas dēļ nav darbu beidzis. Tirgotāji daudz piestrādāja pie interneta tirdzniecības, no mūsu pušes raugoties, varam teikt, ka Vidzemē uzņēmēji darbojušies aktīvi.”

O. Untāla arī informē, ka atbalsts no valsts caur dažādiem projektiem turpinās, arī “Altum” tūlīt būs jauni atbalsta mehānismi, kā tos izmantot, atkarīgs no

katra uzņēmēja paša. Viena no programmām būs atbalsts īres namu celtniecībai reģionos, tas ļaus attīstīties veselai nozarei, iespējams, pat radīt jaunas darbvietas. Par tādu atbalstu jau sen runāts, jo komercbankās saņemti aizdevumi daudzdzīvokļu māju celtniecībai reģionos pašlaik nav iespējams. Tagad valsts caur šo atbalstu pavērs vēl vienu nišu.

“Nauda uzņēmējdarbības attīstīšanai ir un būs pieejama, galvenais prast to atbilstoši ieguldīt,” piebilst O. Untāla. □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenošanas izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.